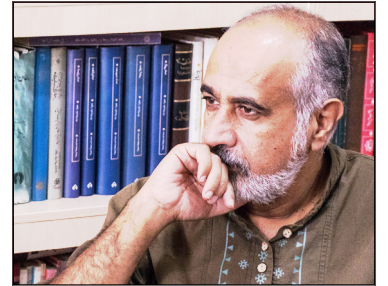

میرافضلی در نشست رونمایی کتاب تازه‌اش مطرح کرد: کارهای این مجموعه را از دهان شیر بیرون کشیده‌ام

مسعود نورالدینی

«نام تو برم، کار مرا ساز آید / یاد تو کنم عمر شده باز آید. هر گه که حدیث عشق گویم با خود / با من در و دیوار به آواز آید.» اقلیم کرمان در طول تاریخ خود شاعران فراوانی داشته که اهتمام آنان در قالب رباعی بسیار چشم‌گیر بوده و همین امر سبب حضور پیوسته و استمرار همیشگی آنان در این قالب شده و توانسته گام‌به‌گام با جریان کلی رباعی فارسی حرکت کند.

سیدعلی میرافضلی، خیم‌شناس و رباعی‌پژوه پرتلاش که در سال ۸۶ کتاب شاعران قدیم کرمان را منتشر کرده، در روزهای پایانی سال ۱۴۰۱ گزیده‌ای از هشتصد سال رباعی اقلیم کرمان را با عنوان «با من در و دیوار به آواز آید» توسط نشر مسین در اختیار علاقه‌مندان این حوزه قرار داد. این کتاب، در نهمین نشست کتاب «اتفاق» در شهر رفسنجان که روز جمعه ۲۹ اردیبهشت‌ماه به همت کانون ادبیات پنج عصر برگزار شد با حضور علاقه‌مندان به رباعی کرمان، اهالی فرهنگ و مؤلف این اثر پژوهشی رونمایی شد.

«با من در و دیوار به آواز آید»، نخستین اثر از مجموعه میراث رباعی فارسی است که نشر مسین قصد دارد در آینده آثار دیگری را با همین سبک و سیاق و با محوریت سایر اقلیم‌های ایران منتشر کند. در این نشست، ابتدا حسن رجیب‌بخت شاعر پیش‌کسوت از اهمیت این اثر پژوهشی سخن گفت، وی بیان کرد: «اقلیم کرمان به‌خودی‌خود این ظرفیت را نداشته که بتواند چنین شاعرانی را پرورش دهد، ولی شاعرانی که از کرمان در نقاط مختلف ایران - برخی از آن‌ها در هند - زیستند، توانستند رشد و نمو پیدا کنند و ردپایی از خود در تاریخ ادبیات ایران برجای بگذارند.»

در بخش دیگر این نشست، دکتر محسن پورمختار استاد دانشکده ادبیات دانشگاه ولیعصر رفسنجان به معرفی ابعاد این کتاب پرداخت و یادآور شد: «برخی از شاعران یادشده در این کتاب، اصالتاً ترک‌تبار هستند، ولی وابستگی خودشان را به کرمان بارها در شعرهایشان بیان کرده‌اند.»

سومین بخش نشست کتاب «اتفاق»، اجرای برنامه موسیقی و خیم‌خوانی بود که توسط هنرمندان ارائه شد تا به بخش چهارم و پایانی این نشست برسیم. در این بخش سیدعلی میرافضلی از دشواری‌های این پژوهش سخن گفت و اینکه «هنوز هم رباعیاتی وجود دارد که باید به آن‌ها دسترسی پیدا کرد تا این پژوهش کامل‌تر شود اما کارهای موجود در این مجموعه را از دهان شیر بیرون کشیده‌ام.»

میرافضلی در ادامه بیان کرد: «غیر از خیم، رباعی‌سرایان بسیار بزرگی در تاریخ ادبیات ایران، در نقاط مختلف دنیا دست به سرودن اشعار و رباعی‌هایی زده‌اند که بعضاً در نوع خود بی‌نظیر است.»

وی در ادامه با اشاره به قرن ۵ و ۶ هجری قمری که دوران بلوغ رباعی است گفت: «برجسته‌ترین رباعی‌سرایان در این دوره زندگی کرده‌اند.» میرافضلی افزود: «این اثر پژوهشی گزیده شاعران کرمانی را از قرن ششم تا یک‌صد سال اخیر، یعنی تا قبل از دوران مدرنیسم در برمی‌گیرد و در این کتاب آثار و رباعیات ۷۰ شاعر انتخاب و گنجانده شده و حدوداً ۵۰۰ رباعی در این کتاب است.»

طی مراسمی در حمام موزه سیم و زر کرمان؛

دو کاسه ابراهیم‌خانی و حاج آقاعلی رونمایی می‌شود

آن بیشتر در مراسم‌های خاص مذهبی و دولتی بود.» وی می‌افزاید: «نقاشی‌های روی کاسه و سینی زیرین آن مشابه هستند و از هنر نگارگری چینی بهره برده‌اند.» روی کف این کاسه بزرگ نوشته شده است: «فرمایش جناب مستطاب فخر الحجاج حاج آقا علی صاحب تاجر کرمانی ... سنه ۱۲۹۷».

جمیل کرمانی به نقل از زنده‌یاد باستانی‌پاریزی می‌گوید: «حاج آقا علی ملاک عمده رفسنجان بود و در تجارت نیز با ممالک شرقی مثل هند و همچنین چین ارتباط داشت و هنوز بشقاب‌ها و کاسه‌های چینی که در داخل آن فرمایش ۱۱۰ وی یادآور می‌شود: «حاج آقا علی زعیم‌الله که ناصرالدین‌شاه به وی لقب امین‌التجار داده بود، از تاجران معروف کرمان و رفسنجان بوده و جدّ خاندان امینیان است.» با رمزگشایی بیش‌تر این

اول عاشوراست. او باخیر می‌شود که در این دهه، کرمانی‌ها شوربایی را پخته و بین همسایگان خود توزیع می‌کنند. ابراهیم‌خان برای اینکه شوربایی نذری حاکم خاص و متفاوت باشد، شله‌زرد را انتخاب می‌کند و نذری خود را هم درون کاسه‌هایی می‌ریزد که یک نمونه از آن اکنون در حمام - موزه سیم و زر به نمایش گذاشته شده است. البته، ودیعی می‌گوید که این کاسه‌ها را برای خواص شهر می‌فرستاده و برای افراد طبقات دیگر، کاسه‌هایی از جنس دیگر - احتمالاً مس - می‌فرستاده و ظرف نذری را هم پس نمی‌گرفته و «آش با جاش» تقدیم می‌شده است.

ودیعی در گفت‌وگو با فرادای کرمان، توضیح می‌دهد: «با توجه به اینکه شواهدی از بقایای یک کوره ساخت ظروف سفالی در روستای لنگر در ماهان وجود دارد، این احتمال داده شده که ابراهیم‌خان برای ساخت این کاسه‌ها،

کاسه ابراهیم‌خانی بسیار ظرافت دارد. نقوش آن هم، آن‌طور که چند کارشناس تایید کرده‌اند، همان گل‌ومرغ‌های نقوش قالی کرمان است. شواهد، درباره کاسه حاج آقاعلی هم نشان می‌دهد که این ظرف، به سفارش این بازرگان، احتمالاً در کشور چین ساخته شده است. نقل است حاج آقاعلی این کاسه‌ها را به اعیان و اشراف و درباریان هدیه می‌داده و یا در مراسم‌های خاص از این نوع طرف‌ها استفاده می‌شده است.

زیر این کاسه‌ها، بشقابی نیز وجود داشته است. کاسه ابراهیم‌خانی بشقاب ندارد، اما کاسه حاج آقاعلی دارد. این طرف‌ها توسط دو خانواده فرهنگ‌دوست کرمانی نگهداری می‌شود و برای نمایش عموم، فعلاً در اختیار میراث‌فرهنگی و موزه سیم و زر قرار گرفته، که به‌زودی در جریان سفر معاون وزیر میراث‌فرهنگی به استان رونمایی می‌شود. اشاره شد که در کاسه حاج آقا علی به خواص آن دوره هدایای گرانبه‌ای تقدیم می‌شده اما کاسه ابراهیم‌خانی به چه منظور استفاده می‌شده است؟ توسط خود ابراهیم‌خان ظهیرالدوله حاکم کرمان؟ پاسخ خیر است. این کاسه، یادآور مرحمتی است که این حاکم قاجاری به مردم ستمدیده از حمله آقامحمدخان داشته است.

حسین ودیعی، مدیر و موسس حمام - موزه سیم و زر کرمان نقل می‌کند که وقتی ابراهیم‌خان به عنوان حاکم به کرمان آمد، این شهر بر اثر حمله ظالمانه آقامحمدخان دچار خرابی‌های زیادی شده بود. متون تاریخی یادآور می‌شوند که ابراهیم‌خان تصمیم به جبران آنچه عمویش به بار آورده بود می‌گیرد و در این خصوص، پروژه‌هایی را هم اجرا می‌کند که ساخت قیصریه ابراهیم‌خان در گوشه‌ای از مجموعه بازار تاریخی کرمان یکی از آن‌ها است. اقدام دیگری که او انجام می‌دهد پیوستن به سنت توزیع نذری کرمانی‌ها در دهه

دستور داده که این کوره ساخته و استادکاران کرمانی به تولید این ظرف بپردازند.»

نتایج از بررسی‌های اولیه

در این زمینه علی جمیل کرمانی - پژوهشگر و نویسنده چندین کتاب تاریخی درباره کرمان هم می‌گوید مقداری از خاک این کاسه را آزمایش کرده‌اند، مشخص شده که خاک کرمان است، اما اینکه از خود لنگر تهیه می‌شد یا جایی دیگر؟ هنوز معلوم نشده است.

وی می‌افزاید: بر روی کاسه ابراهیم‌خانی، همچون سایر آثاری که از دوران حکومت وی بر کرمان باقی مانده، آیه «سلام علی ابراهیم» حک شده است. ارتفاع این ظرف ۸،۶ سانتی‌متر و قطر آن ۸،۵ سانتی‌متر است.

کاسه چینی حاج آقا علی در کرمان ساخته نشده اما از جمله ظروف چینی است که به گفته ایشان «در دوره ناصرالدین شاه قاجار، سفارش آن معمول شده بود و در موزه‌ها و کلکسیون‌های شخصی کشور بسیار یافت می‌شود. این کاسه‌ها در ابعاد مختلف بوده و کاربری

دو ظرف، می‌توان به یافته‌های دیگری از گذشته این سرزمین و تاریخ فرهنگ کرمان رسید. تاریخی که بزرگ‌ترین داشته نسل امروز است.

یک درخواست از وزارتخانه

آن‌طور که برنامه‌ریزی شده، روز پنجشنبه چهارم خردادماه با حضور قائم‌مقام وزیر و معاون میراث‌فرهنگی کشور در محل حمام - موزه سیم و زر کرمان این کاسه‌ها رونمایی می‌شود.

ودیعی که طی سال‌های اخیر، با هزینه شخصی خود، حمام ابراهیم‌خان را زندگی دوباره بخشیده و آن را به یک موزه غنی برای نمایش دست‌ساخته‌های طلا و نقره استادکاران کرمانی تبدیل کرده است، می‌گوید که هرآنچه تاکنون انجام داده‌ام بی‌هیچ چشم‌داشتی و تنها از سر میل و علاقه خودم به تاریخ و فرهنگ کرمان بوده است، اما اکنون خواهی از مسئولان میراث‌فرهنگی دارم و آن اینکه آداب و رسومی که اکنون شواهد آن در دسترس ماست را، به‌عنوان میراث ناملموس کرمان ثبت ملی کنند، تا بیش از این در غبار ایام گم نشوند.

وزارت بهداشت اعلام کرد: روند افزایش مصرف دخانیات در جوانان و زنان

گروه جامعه: رئیس مرکز سلامت محیط و کار وزارت بهداشت با اشاره به افزایش مصرف دخانیات در نوجوانان ۱۳ تا ۱۵ ساله، گفت: «دلیل اصلی افزایش شیوع مصرف دخانیات در گروه نوجوانان و جوانان ترویج و تمایل به مصرف قلیان است.»

جعفر جندقی افزود: «بر اساس مطالعات صورت گرفته در سال ۱۴۰۰ در افراد بالای ۱۸ سال در کل ۱۴۰۱ درصد، میزان شیوع مصرف دخانیات در کشور است که در زنان ۴۴ درصد و در مردان ۲۵،۸۸ درصد بوده است. اگر چه روند مصرف دخانیات نسبت به گذشته در کل کندتر شده است اما هنوز هم رشد دارد ولی این مهم است بدانیم این روند در نوجوانان و جوانان و بانوان افزایشی است و یا روند مصرف قلیان افزایشی است و این زنگ خطر را به صدا درمی‌آورد که در گروه‌های تأثیرگذار در آینده مصرف دخانیات افزایشی می‌شود.»

وی ادامه داد: «روند افزایشی مصرف دخانیات در سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰ در گروه سنی ۱۸ تا ۲۴ سال اتفاق افتاده است که در زنان ۹۰ درصد و در بین مردان ۳۴ درصد افزایش یافته است که این خطرناک است. یا روند افزایش مصرف دخانیات در همین سال‌ها در گروه سنی ۲۵ تا ۳۴ سال را هم شاهد هستیم که در بین مردان ۱۵۰۶ درصد و در بین زنان ۹۰،۸۸ درصد افزایش یافته است.»

رئیس مرکز سلامت محیط و کار وزارت بهداشت، درباره وضعیت مصرف سیگار بین نوجوانان ۱۳ تا ۱۵ ساله در بین سال‌های ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۵، بیان کرد: «در پسران حدود ۵،۸۸ درصد کاهش مصرف و در دختران ۱۳۳ درصد افزایش مصرف دخانیات طی این سال‌ها داشتیم. در مجموع در سال ۱۳۸۶ در بین این گروه سنی ۳ درصد مصرف دخانیات داشتیم که در سال ۱۳۹۵ به ۳،۴ درصد رسیده است.»

وی تأکید کرد: «درحال حاضر یکی از نگرانی‌های عمده ما مصرف دخانیات با اشکال جدید مانند سیگارهای الکترونیک، ویپ و یا افزودن عطر و طعم به دخانیات و توتون و تنباکو است. به نظر ما همه این‌ها خطرناک هستند هرچند تلاش می‌شود خطرات آن نشان داده نشود.»

به گزارش ایسنا، جندقی در نشست خبری به مناسبت هفته ملی بدون دخانیات، درخصوص وضعیت شیوع مصرف دخانیات در ایران، اظهار کرد: «حدود ۶۰ هزار نفر به دلیل مصرف دخانیات جان خود را از دست می‌دهند. سالانه میانگین بیش از ۴۰ هزار میلیارد تومان در اثر استعمال دخانیات در کشور از بین می‌رود و بیش از ۶۰ هزار میلیارد تومان صرف هزینه‌های بهداشتی و درمانی ناشی از مصرف دخانیات می‌شود و این جدا از توانایی‌ها، از کارآفادگی‌ها و... است که با احتساب آن‌ها هزینه مصرف دخانیات برای کشور بیش از ۱۱۰ هزار میلیارد تومان است.» وی افزود: «در سال ۱۳۸۴ به ۱۳۸۵ قانون جامع مقابله با دخانیات را داشتیم و از نظر قانونی مواد قانونی قوی داریم ولی در زمینه کاهش دسترسی هم باید فعال باشیم.»

جندقی گفت: «دسترسی به مواد دخانی بر دو نوع است؛ اول دسترسی مکانی و دوم دسترسی مالی است که در نوع دوم باید قیمت سیگار به گونه‌ای باشد که به راحتی به آن دسترسی نداشته باشند. یکی از راهکارهای اصلی کاهش مصرف دخانیات در دنیا نیز افزایش قیمت این محصولات از طریق اعمال مالیات سنگین است. برای هر دو مورد دسترسی قوانین حامی وجود دارد.»

وی تأکید کرد: «در قوانین ذکر شده است که فروش نخی سیگار و همچنین فروش به افراد زیر ۱۸ سال ممنوع است و هر جایی هم مجوز فروش دخانیات را ندارد و باید مجوز مربوطه فروش را کسب کنند که متأسفانه در سنوات گذشته برخی این موضوع را رعایت نکردند. اعمال قوانین باید توسط وزارت صمت و وزارت بهداشت اعمال شود که ما از طریق مرکز سلامت محیط و کار با حدود ۶۰۰۰ بازرس ویژه سعی می‌کنیم وظیفه خود را ایفا کنیم ولی متأسفانه قانون‌شکنی هم اتفاق می‌افتد.»